

Літвінова Анастасія Григорівна
студентка юридичного факультету ДДУВС

Науковий керівник –
доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін, к.ю.н. *Хорошун О.В.*

ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ЗЛОЧИНІВ

З огляду на те, що сучасна система профілактики злочинів в основному зорієнтована на призупинення, локалізацію, стримування протиправних дій правопорушника, то виникає необхідність у розширенні меж профілактичного впливу на інших учасників кримінальної драми, а саме на особу, що стала її жертвою. Однак, незважаючи на розвиток віктимологічної науки, аспектам віктимологічної профілактики корисливо-насильницьких злочинів, розробленим у її межах, все ж недостатньо уваги приділяється як у наукових дослідженнях, так і на практиці. Виходячи з цього, коректно вважати, що людина, виступаючи можливою умовою вчинення злочину за наявності ознак віктимності та віктимізації, може бути об'єктом попередження злочинів у рамках профілактики умов здійснення деліктів, у тому числі віктимної поведінки.

Віктимологічна профілактика злочинів – це комплексне завдання, у виконанні якого мають брати участь усі служби органів внутрішніх справ, а також державні органи й громадські організації. Проблема взаємодії суб'єктів віктимологічної профілактики [1, с. 118] має важливе практичне значення, тому що зміцнення суспільного порядку й боротьби з правопорушеннями засобами та методами конкретної служби або силами певного органу навряд чи можливі повною мірою. Взаємодія при цьому є не лише засобом, що забезпечує виконання завдань щодо віктимологічної профілактики правопорушень, а й необхідною умовою підвищення ефективності керованої системи. Лише таким чином можна зосередити достатню кількість сил і засобів відповідно до умов віктимогенної обстановки. При цьому кожний із суб'єктів діє в межах своєї компетенції, а узгодження їх діяльності здійснюється шляхом суворого виконання запланованих заходів

Систему суб'єктів віктимологічної профілактики, в залежності від рівня, становлять: - органи державної влади й місцевого самоврядування, які визначають основні напрями, завдання та функції профілактичної діяльності забезпечують функціонування та реалізацію регіональних і місцевих програм; - правоохоронні органи всіх рівнів, які забезпечують безпосереднє здійснення заходів спеціальної та індивідуальної віктимологічної профілактики (особиста охорона, охорона житла, майна тощо); - підприємства й установи різних форм власності, громадські формування та окремі громадяни [2, с. 112]. Дані суб'єкти на відповідному рівні повинні визначати основні напрями, задачі,

функції профілактичної діяльності, забезпечувати фінансування та реалізацію державних та місцевих програм, які спрямовані на віктимологічну профілактику злочинів, а також координувати діяльність підвідомчих структур у цьому напрямку.

У динаміці організації взаємодії між суб'єктами віктимологічної профілактики злочинів можна виділити дві групи послідовних дій: до початку взаємодії; у процесі взаємодії. До першої групи належать: аналізування наявних матеріалів; визначення цілей взаємодії; оцінювання можливостей взаємодіючих сторін; визначення форм взаємодії і розроблення заходів; визначення виконавців, засобів і термінів виконання заходів. У процесі взаємодії (друга група) можна виділити такі етапи: аналізування та оцінювання віктимогенної обстановки; внесення уточнень у плани дії взаємодіючих сторін щодо нейтралізації й усунення віктимогенних чинників. Навіть при детальному розробленні кожного конкретного заходу неможливо передбачати ті ситуації, що виникають у процесі спільних і узгоджених дій суб'єктів віктимологічної профілактики. Тому можливим є внесення корективів до плану початкових дій, що забезпечує його гнучкість [4, с. 162]

Правильна організація взаємодії суб'єктів віктимологічної профілактики злочинів сприяє виконанню двох головних завдань: по-перше, своєчасному виявленню або усуненню, нейтралізації причин і умов, що впливають на віктимізацію громадян; по-друге, своєчасному виявленню осіб з підвищеним ступенем віктимності й комплексного здійснення стосовно них заходів виховного впливу.

Важливим організаційним моментом є також правильний вибір об'єкта профілактичного впливу, яким можуть виступати як окремі громадяни з високим рівнем віктимності, так і групи населення, а також визначене середовище або віктимогенна територія. Вибір об'єкта дає змогу визначити кількість сил і засобів, необхідних для виконання поставлених завдань.

Самостійним об'єктом віктимологічної профілактики слід визнати особу. У нашому соціумі існує точка зору про необхідність посилення покарання як головного засобу боротьби зі злочинністю. Ставлячи на перше місце покарання, ізоляцію, залякування злочинців, громадяни тим самим принижують роль інших заходів і засобів впливу. При цьому ігнорується особиста активність, виправдовується суто споглядальна позиція. Але досвід, накопичений багатьма країнами в попередженні злочинів, дає підстави для висновку про те, що активність усього населення, виявлена в різноманітних формах – від активної самооборони до передбачливості та обережності у щоденній діяльності, уможливорює уникнути віктимізації. [5, с. 73] Тому конкретизація заходів віктимологічної профілактики здійснюється, насамперед, на індивідуальному рівні. Індивідуальний аспект віктимологічної профілактики дає змогу диференційовано й раціонально обрати найефективніші заходи щодо усунення ймовірності вчинення злочину стосовно певних потерпілих.

Політика девіктимізації населення повинна супроводжуватися спеціалі-

зацією та конкретизацією віктимологічної профілактики, орієнтованої на різні соціальні верстви, етнічні й територіальні групи населення.

Таким чином, можна говорити, що віктимологічна профілактика не може вирішити всіх проблем, але вона суттєво підвищує рівень попередження злочинів, через що в цілому профілактична діяльність виглядає логічно завершеною. Ігнорування віктимологічною профілактикою в боротьбі зі злочинністю виглядає, як незавершений процес. Виявлення осіб з підвищеною віктимністю, тобто потенційних жертв корисливо-насильницьких злочинів, здається доволі складним завданням, а визначення найбільш вразливих категорій осіб нам вважається реальним. Але умовою ефективності даного заходу, незалежно від рівня, виступає реальна картина криміналізації та віктимізації суспільства, в чому має допомогти оновлена система обліку та узагальнення інформації щодо соціально-демографічних, правових, психофізіологічних ознак, що характеризують особистість жертви даного виду злочину, а також інформація про місце та час злочину, характер та розмір заподіяної шкоди.

1. Шаповалов О. В. Криміногенні ризики сьогодення і шляхи профілактики віктимності населення / О. В. Шаповалов // Науковий вісник Київ. нац. ун-ту внутр. справ. – К., 2015. – № 5. – С. 118–122.

2. Кримінологічна віктимологія : навчальний посібник / Моїсєєв Є. М., Джужа О. М., Василевич В. В. та ін. ; за заг. ред. проф. О. М. Джужі – К. : Атіка, 2012. – 352 с

3. Майоров А. В. Концептуальные основы виктимологического противодействия преступности / А. В. Майоров. – Челябинск : ЮУрГУ, 2013. – 171 с.

4. Джужа А.О. Організація віктимологічної профілактики злочинів органів внутрішніх справ // Науковий вісник національної академії внутрішніх справ / 2013. – № 1. – с.161-167.

5. Мірошніченко Т.О. Загальна характеристика рівнів віктимологічної профілактики корисливо-насильницьких злочинів // Європейські перспективи / 2016. – № 2. – с.70-74.

Лонська Євгенія Василівна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування ДДУВС

Науковий керівник –
викладач кафедри кримінального
процесу **Гаркуша А.Г.**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТРИВАЛОСТІ ДОПИТУ

Актуальним на даний момент є питання пов'язане з процедурою допиту малолітньої або неповнолітньої особи а саме часу проведення даної дії. Це питання досліджували такі науковці, як: А. О. Шуліченко , І. С. Федотов, С. В. Тетюєв , О. В. Міщенко та інші.